

Reziliența urbană și capitalul social: lecții comparate între orașele din România și Republica Moldova

Igor Cojocaru

Orașele ca spații de adaptare și coeziune socială

1. Transformări accelerate

Orașele din Europa de Est au fost supuse unor transformări accelerate – economice, politice, demografice și culturale

2. Semnificație - reziliență urbană

*Orașele nu trebuie doar să se dezvolte, ci și să **învețe** cum să **reziste**, să se **adapteze** și să se **refacă** în fața șocurilor.*

3. Coeziune socială și capital social

Reziliența urbană nu este doar o problemă de infrastructură sau de tehnologie, ci mai ales una de coeziune socială și capital social

4. Reziliența urbană mai este despre:

Modul în care oamenii colaborează, au încredere unii în alții și în instituțiile locale, participă la viața comunității și își mobilizează resursele colective

Contextul și relevanța temei

orașele românești și moldovenești au fost laboratoare de transformare socială

Reforme instituționale și aderarea la Uniunea Europeană

În România - au adus investiții,
autonomie locală și o cultură a
participării publice mai dezvoltate

În Republica Moldova, procesele
similare au fost mai lente, fiind adesea
afectate de instabilitate politică,
migrație și fragmentare socială

Comunitățile urbane au demonstrat capacități de adaptare:

s-au reorganizat economic, au dezvoltat noi forme de asociere civică, au
creat rețele de sprijin între cetățeni și instituții

Reziliență urbană colectivă – adică abilitatea unei comunități de a absorbi
șocuri, de a învăța din crize și de a-și regăsi direcția de dezvoltare

Metodologia cercetării și baza de date utilizată

Studiu comparativ realizat
în 2025 în România și
Republica Moldova

Sondaj sociologic in mediul
urban - 312 respondenți în
România și 189 în
Republica Moldova)

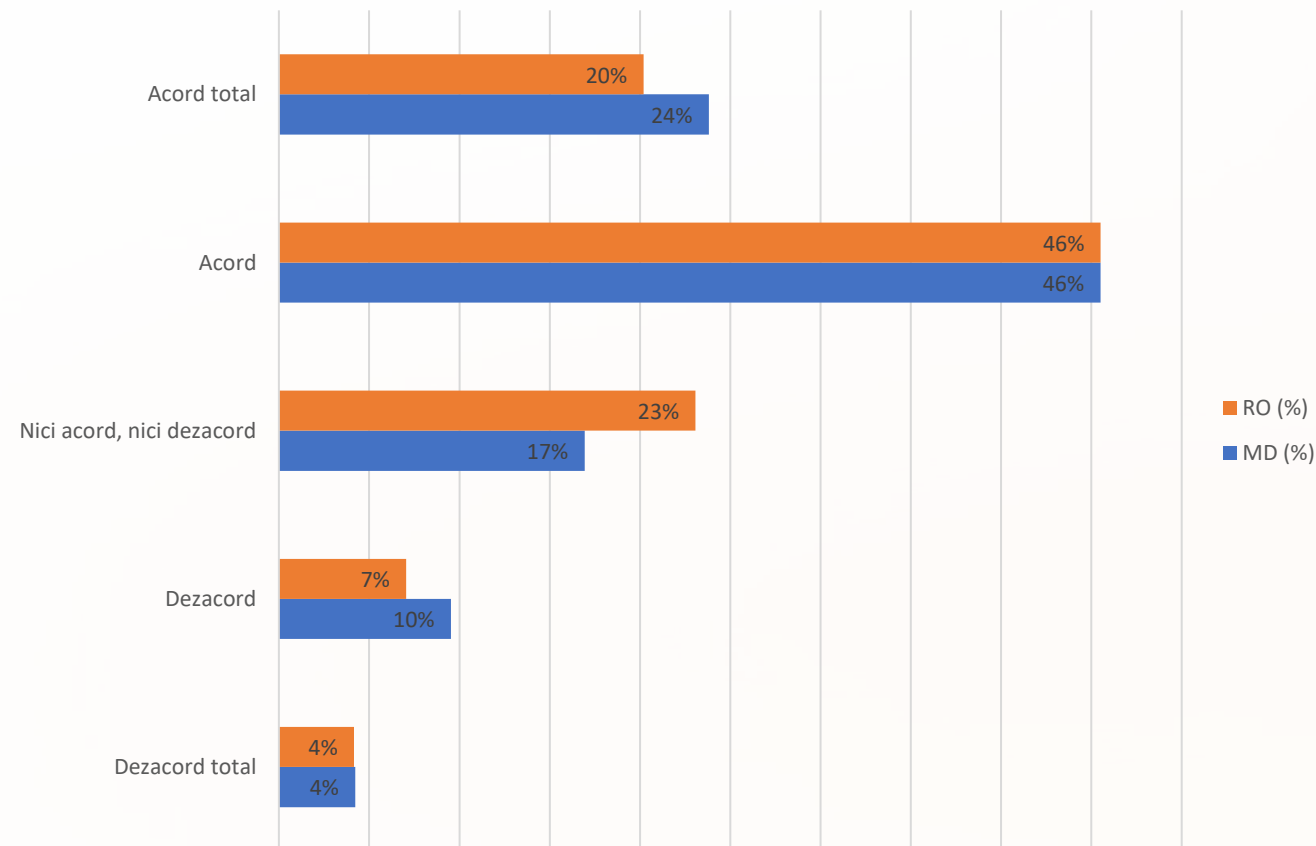
Analiza a vizat următorii indicatori principali:

- percepția asupra capacității de adaptare a comunității;
- nivelul de încredere în administrația locală și instituțiile publice;
- gradul de implicare civică și participare la inițiative comunitare;
- coeziunea socială – sentimentul de apartenență și solidaritate urbană;
- relația dintre guvernarea locală și implicarea cetățenilor.

4. Rezultatele principale ale cercetării

4.1. Capacitatea percepută de a face față schimbărilor majore (reziliență individuală)

Asemănări

Atât în România, cât și în Republica Moldova, categoria dominantă este „Acord” (46%), ceea ce indică un nivel ridicat al rezilienței individuale.

Proporțiile celor care se simt complet neputincioși („Dezacord total”) sunt extrem de reduse (4% în ambele țări).

Diferențe

Moldova are un nivel mai ridicat de „Acord total” (24% vs 20%), ceea ce sugerează o mai mare încredere subiectivă în capacitatea de adaptare.

România are o pondere mai mare la categoria „Nici acord, nici dezacord”, ceea ce indică o anumită ambivalență în percepția propriei reziliențe.

4. Rezultatele principale ale cercetării

4.2. Adaptarea activă în situații dificile

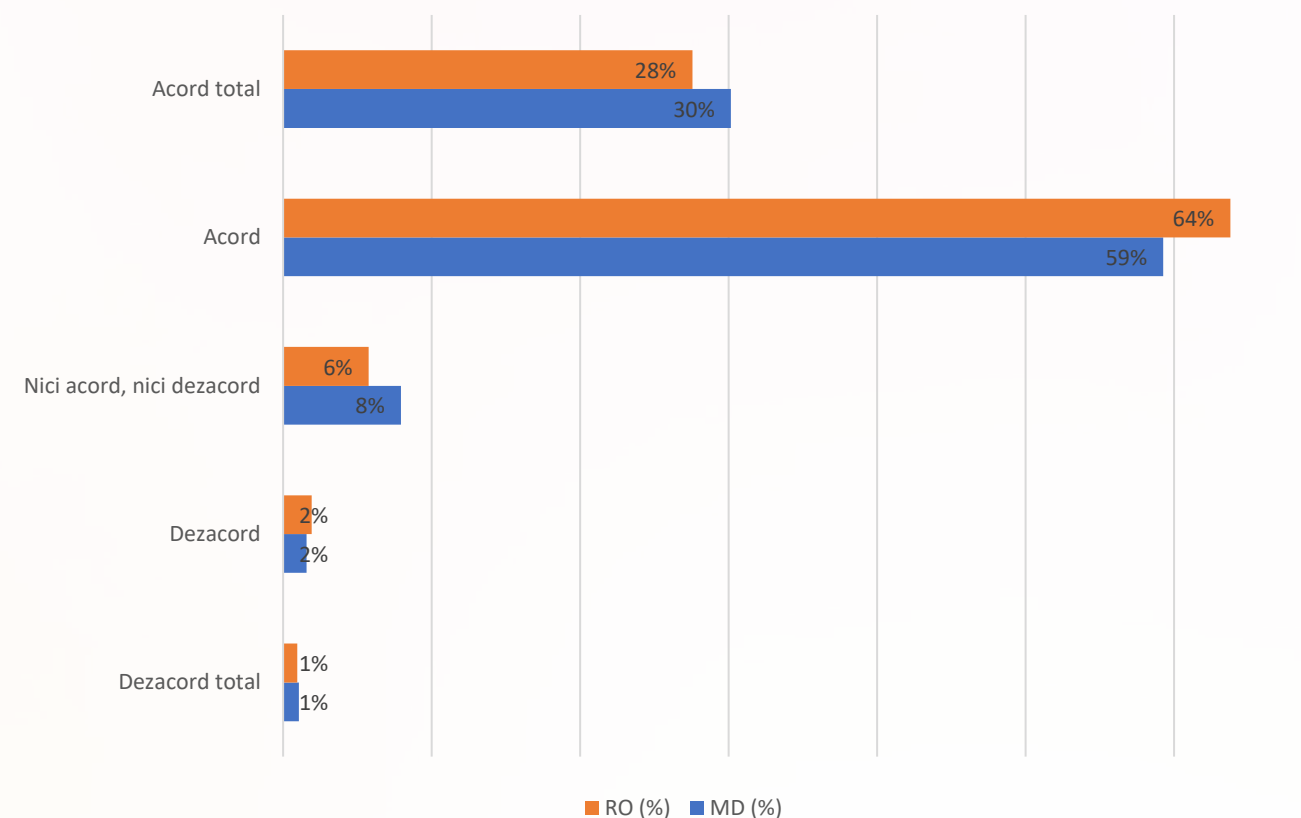
Asemănări

Majoritatea respondenților din ambele țări se încadrează la „**Acord**” (RO 64%, MD 59%), ceea ce subliniază cultura adaptativă prezentă în spațiul urban din regiune.

Diferențe

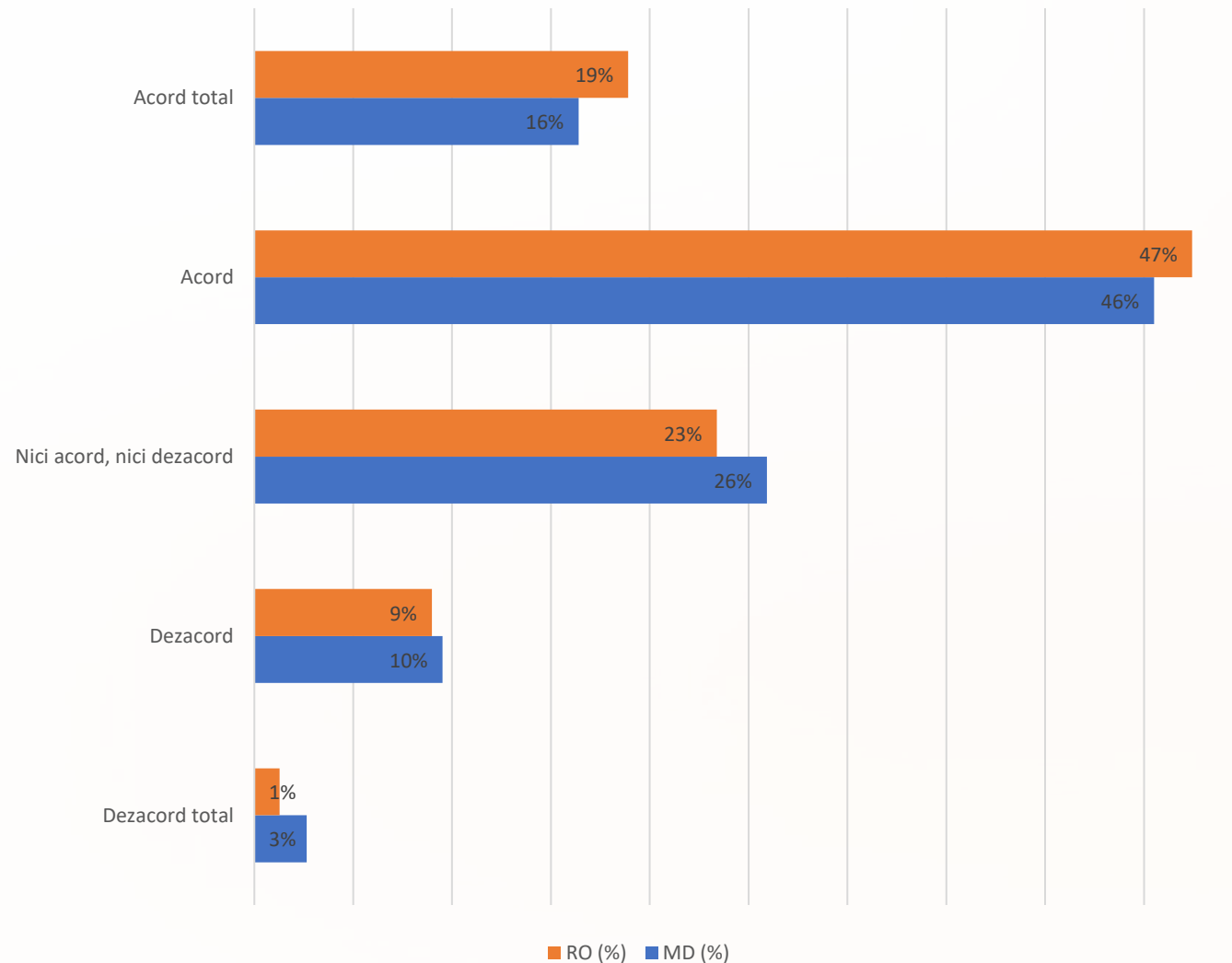
România înregistrează o pondere mai mare la „Acord total” (28% vs 30% MD), dar diferența este mică.

Nivelul de neutralitate (nici acord, nici dezacord) este puțin mai mic în România (6% vs 8% MD), indicând o mai mare fermitate în autoevaluare.

4. Rezultatele principale ale cercetării

4.3. Resurse pentru a depăși situații dificile (reziliență materială și emoțională)

Asemănări

„Acord” este dominant în ambele țări (RO 47%, MD 46%).

Diferențe

Moldova are mai mulți respondenți la „Nici acord, nici dezacord” (26% MD vs 23% RO), ceea ce indică o incertitudine privind resursele disponibile.

România are un nivel mai mare la „Acord total” (19% vs 16% MD), sugerând o percepție ceva mai bună asupra propriilor resurse economice și sociale.

4. Rezultatele principale ale cercetării

4.4. Impactul migrației asupra coeziunii comunitare

Asemănări

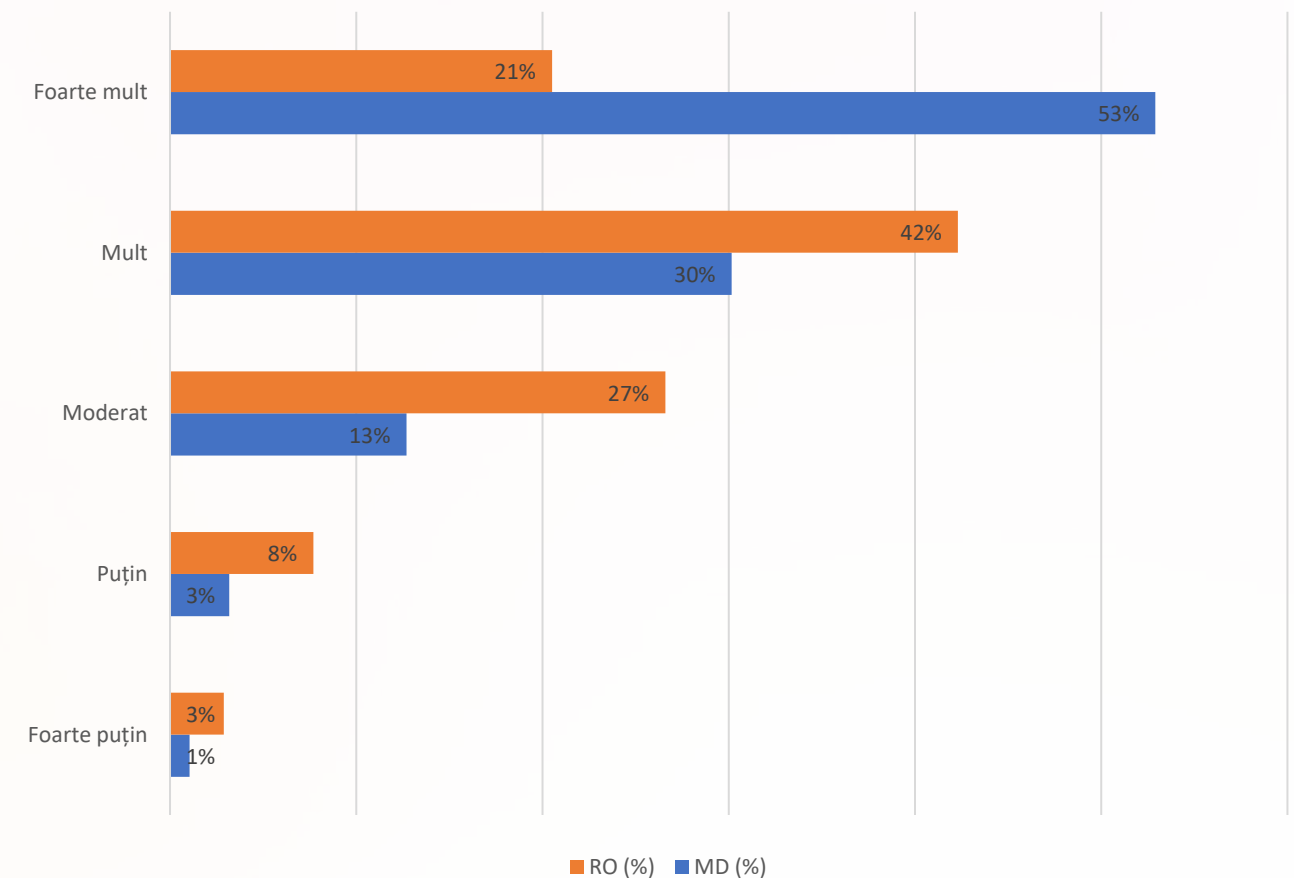
Consideră migrația ca având un impact mare/foarte mare asupra coeziunii (63% în total).

Românii resimt puternic fragmentarea comunitară generată de mobilitatea forței de muncă.

Diferențe

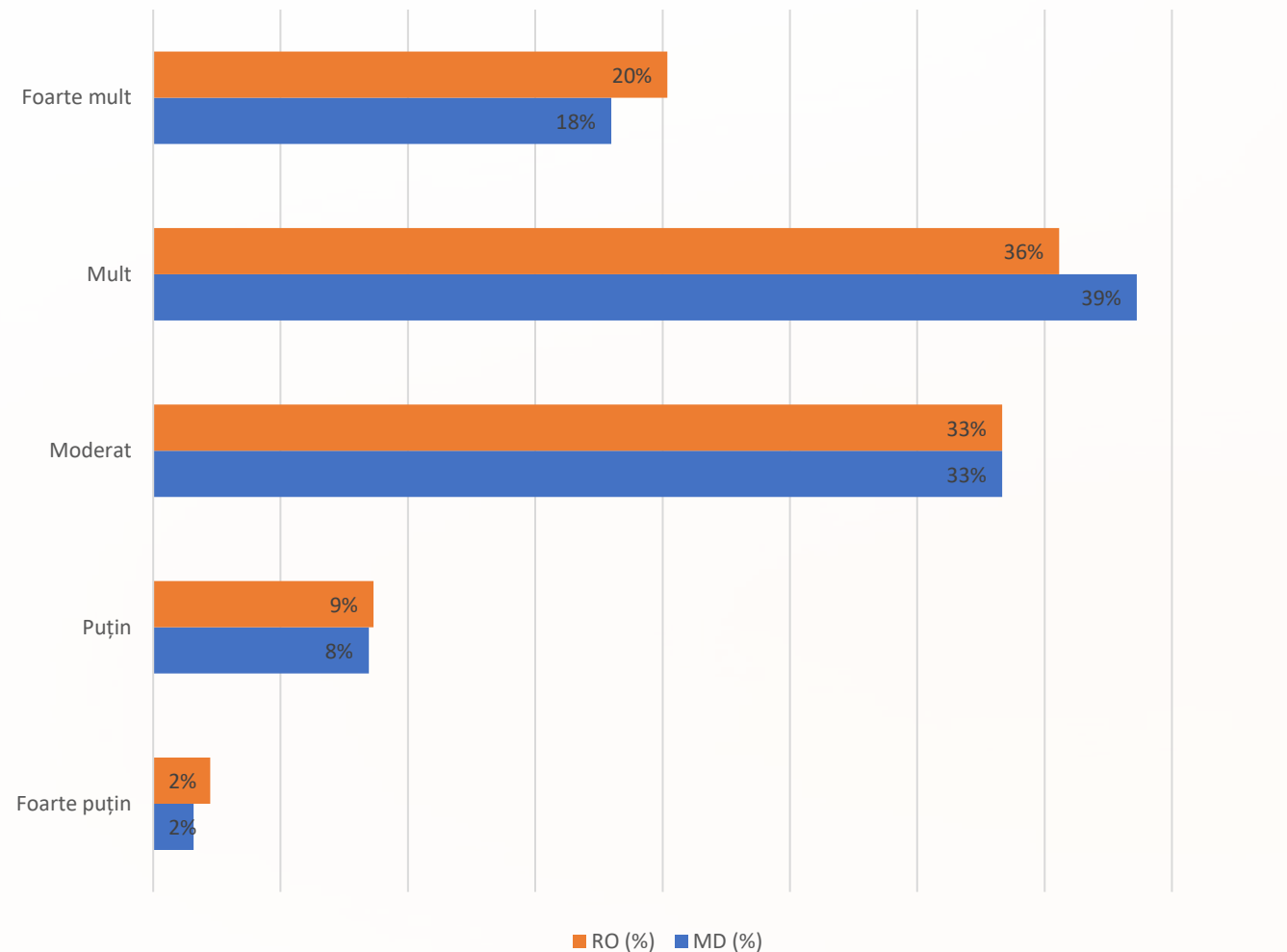
Moldova are cea mai mare proporție la „Foarte mult” (53%).

Cultura migrației este mai omniprezentă, iar impactul asupra coeziunii este perceput ca fiind **profund**.

4. Rezultatele principale ale cercetării

4.5. Rolul remitențelor în reziliența economică

Asemănări

Ambele țări consideră remitențele „Mult / Foarte mult” ca factor de reziliență (RO 56%, MD 57%).

Diferențe

Moldova are mai mulți respondenți la „Mult” (39% MD) decât România (36%).

România are puțin mai mulți la „Foarte mult” (20% RO vs 18% MD).

4. Rezultatele principale ale cercetării

4.6. Contribuția celor întorși din străinătate la reziliența locală

Asemănări

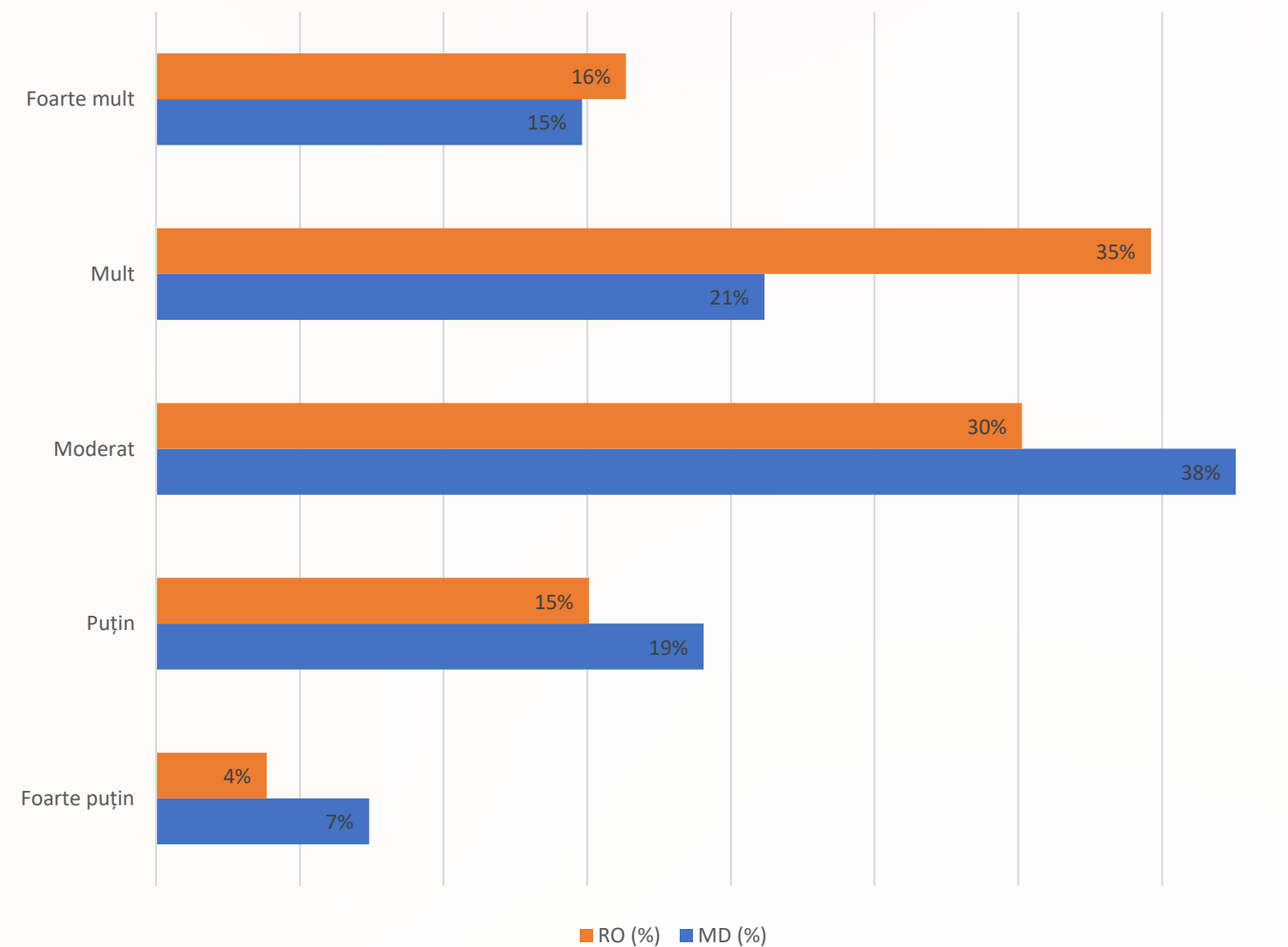
Se remarcă ponderea mare la „Mult” (35%).

Românii asociază întoarcerea migrantilor cu investiții locale și experiență acumulată.

Diferențe

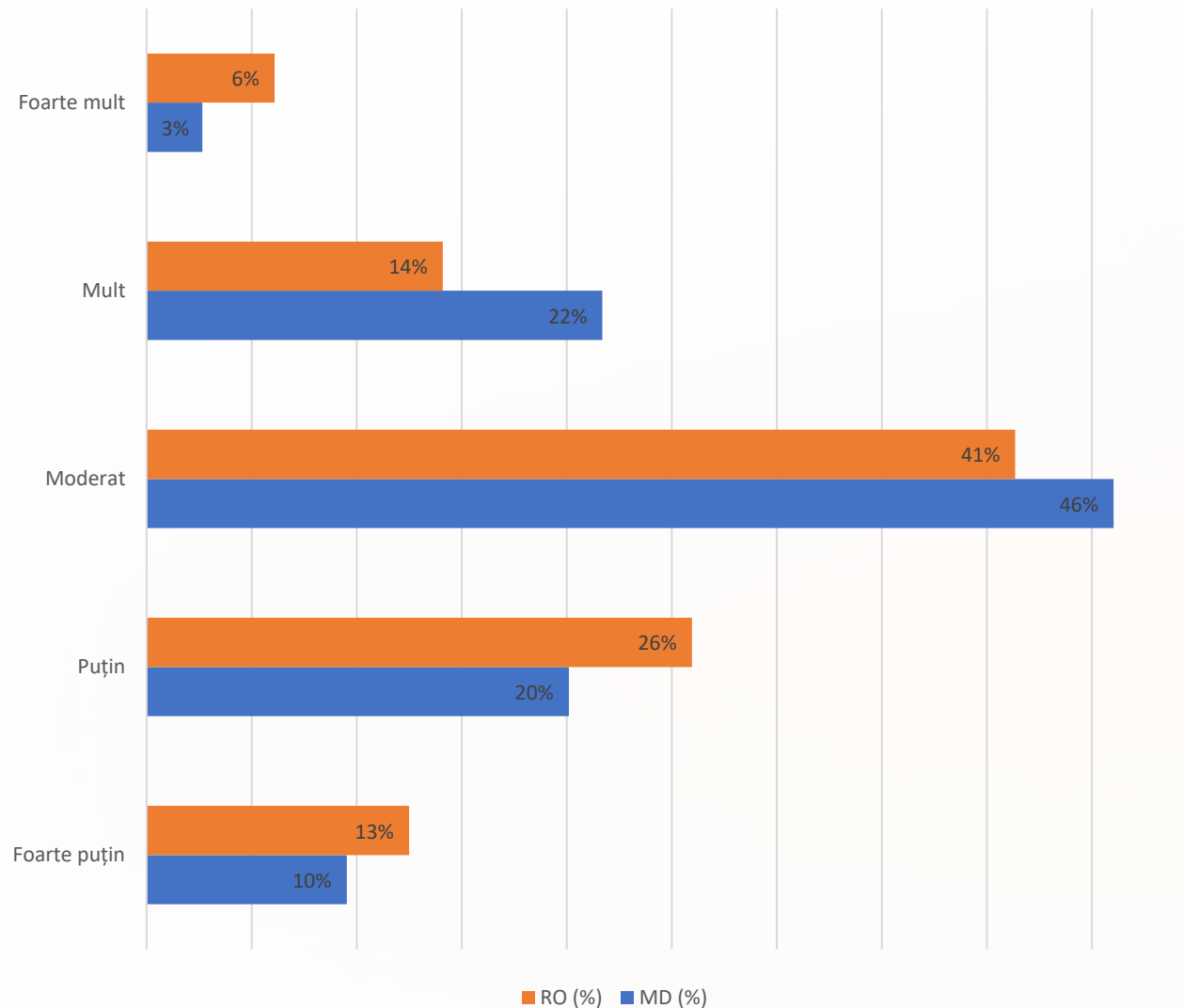
Majoritatea se situează la „Moderat” (38%).

Percepțiile sunt mai rezervate, existând scepticism privind reintegrarea și utilizarea competențelor dobândite în străinătate.

4. Rezultatele principale ale cercetării

4.7. Sprijinul social în fața dificultăților economice

Asemănări

Categoria dominantă este „Moderat” (MD 46%, RO 41%).

Diferențe

Moldova are o pondere mai mare la „Mult” și „Moderat”, sugerând rețele comunitare mai active.

România are mai mulți respondenți la „Puțin” (26% vs 20% MD).

4. Rezultatele principale ale cercetării

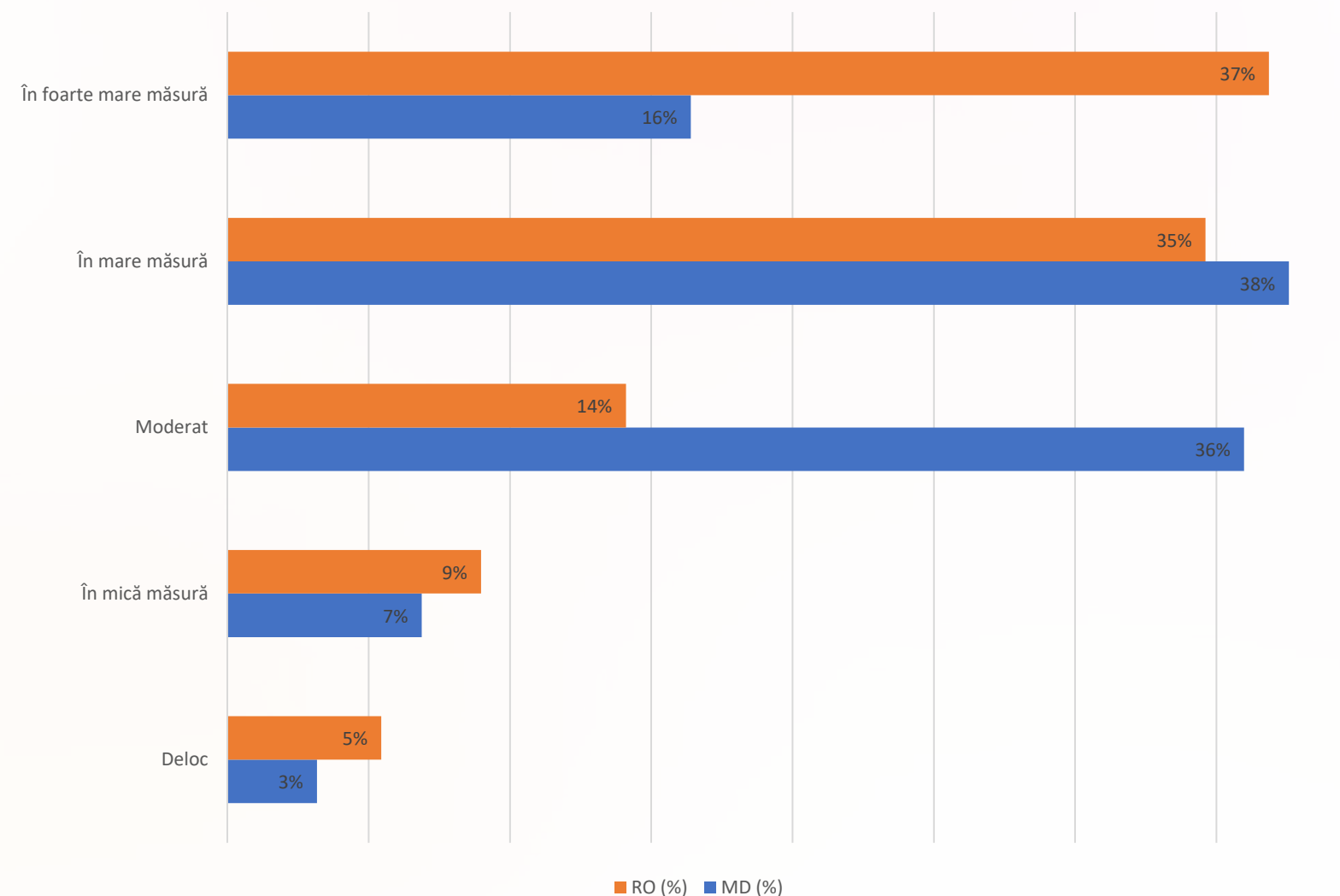
4.8. Impactul crizelor politice asupra încrederii în instituții

Asemănări

Percepție negativă foarte puternică:
„În foarte mare măsură”: 37%
„În mare măsură”: 35%

Diferențe

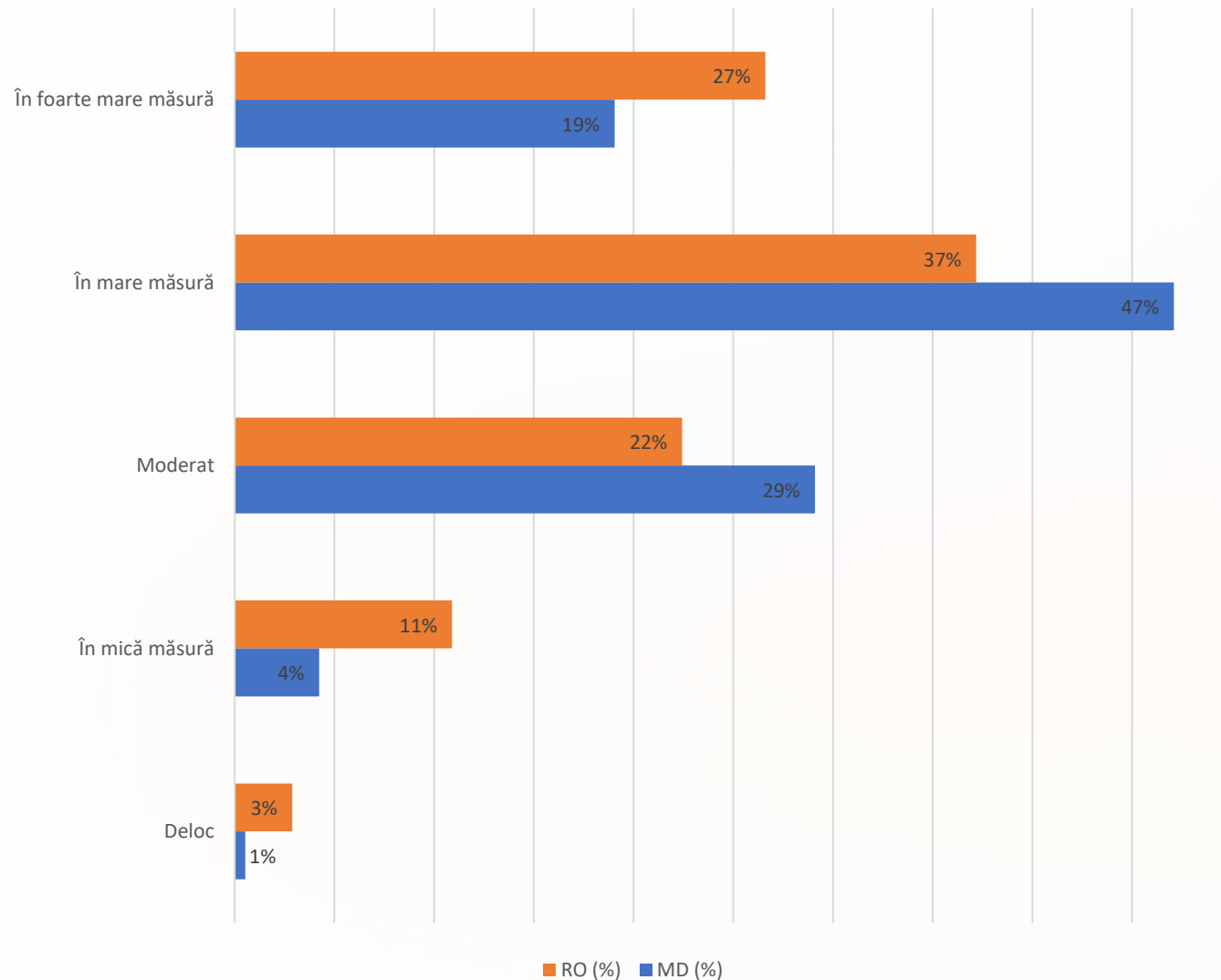
Impactul este perceput major, dar mai echilibrat:
„În mare măsură”: 38%
„În foarte mare măsură”: 16%

4. Rezultatele principale ale cercetării

4.9. Impactul pandemiei asupra coeziunii sociale

În ce măsură considerați că pandemia a afectat coeziunea socială în România / Republica Moldova?

Diferențe

Moldova estimează un impact major/foarte major: **66%** (19% + 47%).

România are o percepție ceva mai moderată (64% în total).

4. Rezultatele principale ale cercetării

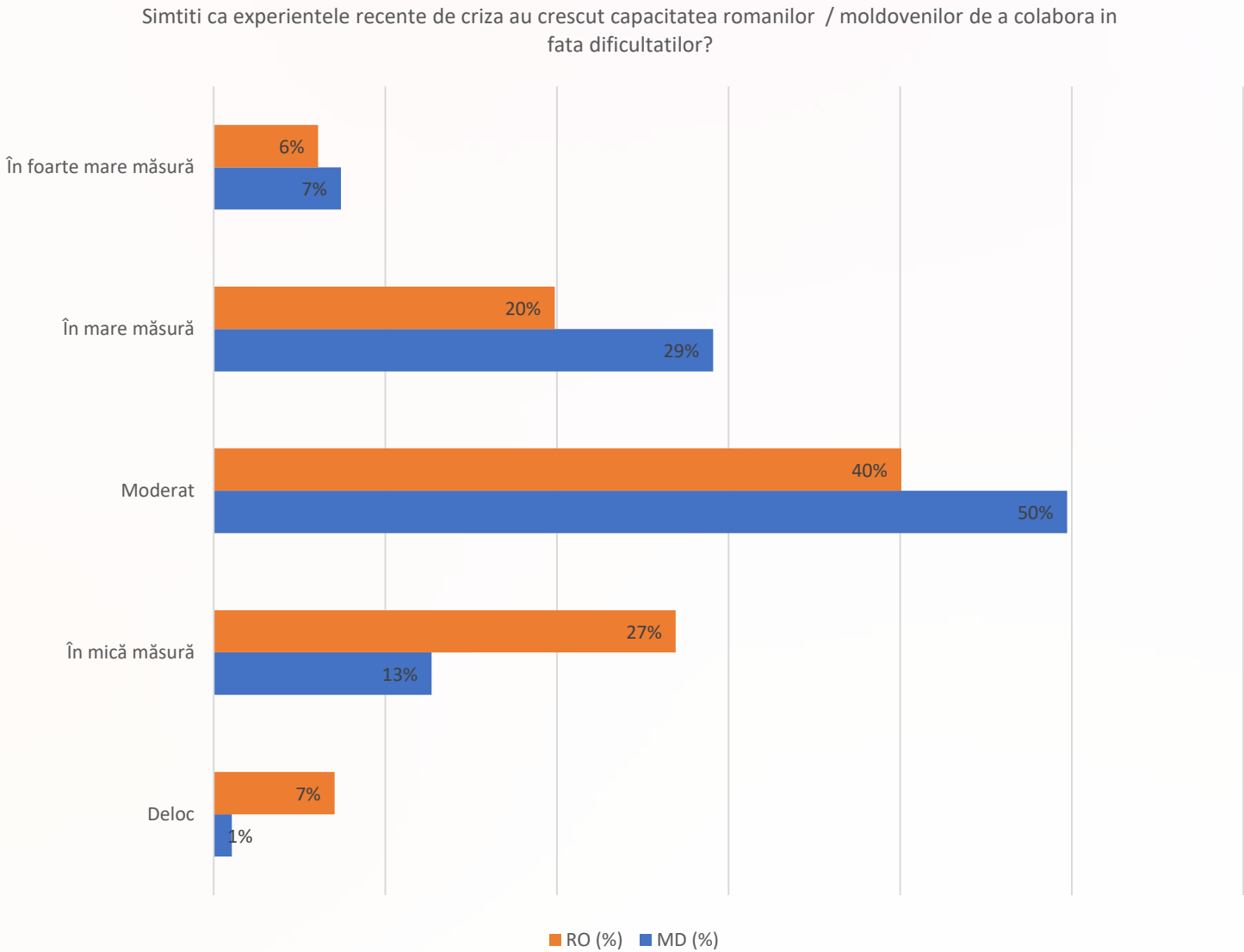
4.10. Experiențele recente de criză și colaborarea socială

Asemănări

- Pondere mare la „Moderat” (50%).
- Creștere percepută a colaborării: 29% „În mare măsură”.

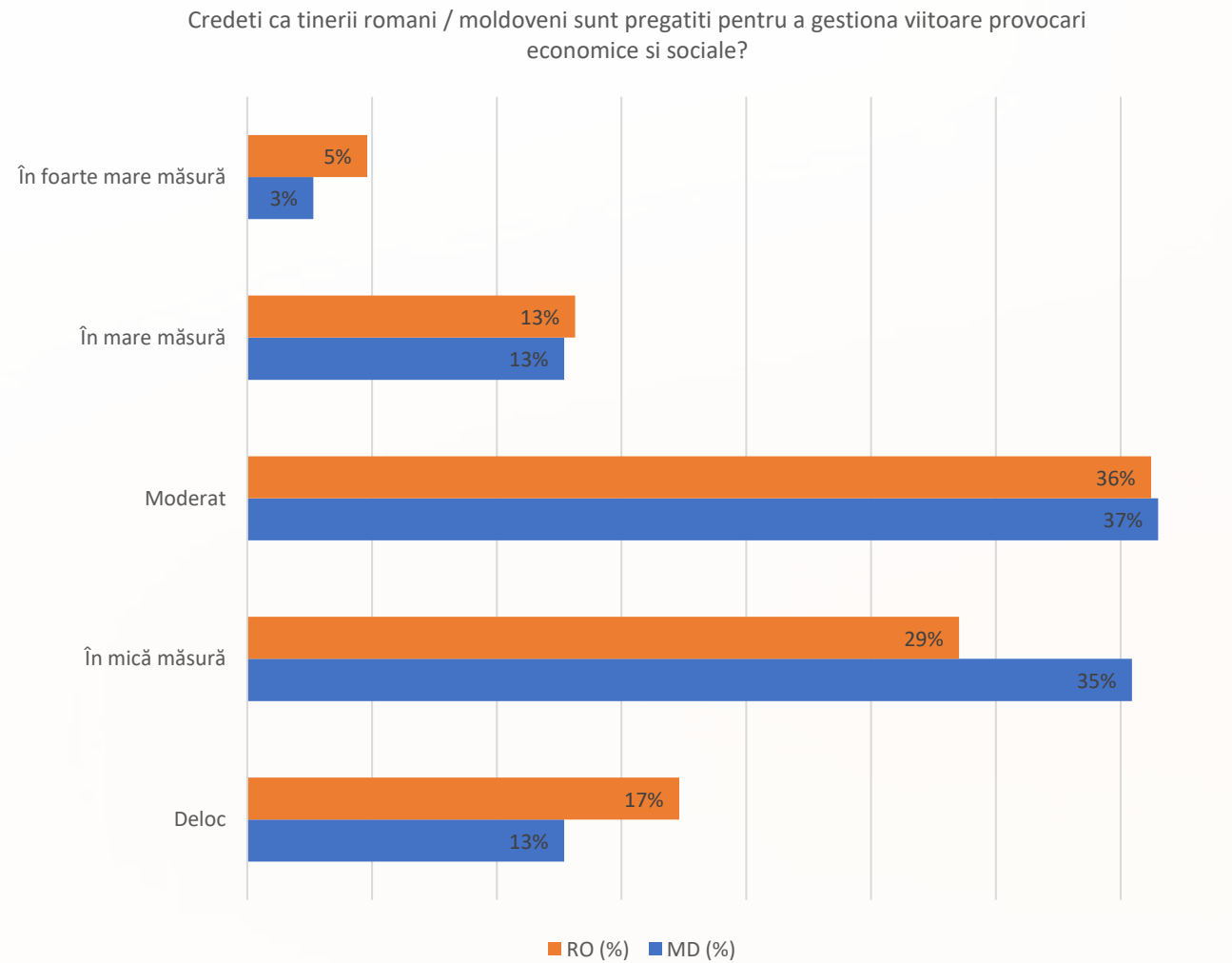
Diferențe

- Pondere ridicată la „Moderat” (40%).
- Doar 20% consideră că experiențele de criză au crescut colaborarea.

4. Rezultatele principale ale cercetării

4.11. Pregătirea tinerilor pentru a gestiona viitoarele provocări economice și sociale

Asemănări

Atât în România (36%), cât și în Moldova (37%), categoria dominantă este **„Moderat”**. Asta arată că percepția publică este una **echilibrată**, nici pesimistă, nici excesiv de optimistă.

Procentele la „În mare măsură” sunt identice în ambele țări (13% RO, 13% MD), semn că există un nivel similar de încredere în capacitatea generațiilor tinere.

Diferențe

Moldova raportează un procent mai mare la **„În mică măsură” (35%)**, ceea ce indică un nivel sporit de îngrijorare în ceea ce privește pregătirea tinerilor.

România are un procent mai ridicat la **„Deloc” (17% RO vs 13% MD)**, semnalând un **pesimism explicit** în rândul unei părți a populației urbane românești.

Diferențe și convergențe

- În România, reziliența urbană este stimulată „de sus în jos”
 - prin instituții și mecanisme participative formalizate.

- **România prezintă o reziliență instituțională și economică mai robustă** (resurse mai stabile, percepție mai înaltă asupra capacităților personale, încredere mai mare în infrastructura urbană)

- În Republica Moldova, reziliența se construiește „de jos în sus”
 - prin solidaritate spontană, ajutor reciproc și mobilizare comunitară.

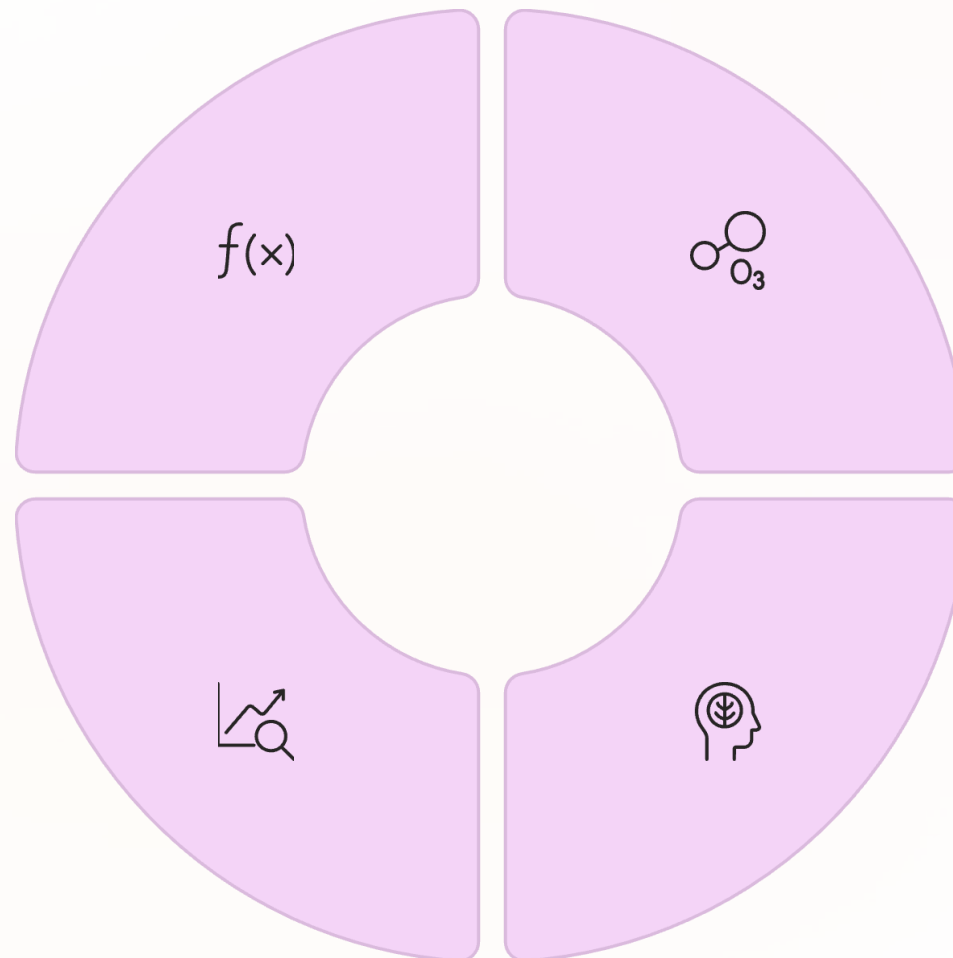
- **Moldova arată o reziliență comunitară mai puternică** (coeziune socială, sprijin reciproc, colaborare în criză)

 Astfel, orașele moldovenești au dezvoltat un tip de reziliență prin solidaritate, iar cele românești un tip de reziliență prin resurse și instituții.

Orașul rezilient ca sistem social și instituțional

**Încrederea – între oameni
și față de instituții**

**Cooperarea interinstituțională –
între primării, ONG-uri, școli,
mediul de afaceri**

**Participarea civică –
implicarea cetățenilor în
decizii și proiecte locale**

**Adaptabilitatea –
capacitatea administrației
și a comunității de a învăța
din crize și de a schimba
modul de acțiune**

Recomandări pentru politicile urbane și instituțiile publice

1

Integrarea conceptului de reziliență în planificarea urbană

2

Crearea „mecanismelor de dialog urban”.

3

Consolidarea cooperării transfrontaliere România–Moldova

4

Valorificarea diasporei ca resursă strategică

5

Dezvoltarea competențelor de guvernanță adaptivă

Orașele inteligente și reziliente trebuie să investească în:

dezvoltarea competențelor digitale

programe de leadership civic

1

2

3

4

învățarea pe tot parcursul vieții

incubatoare urbane pentru tineri

Mulțumesc pentru atenție.

Întrebări...